

De strijd van de bieb om de puber die niet lezen wil

(1) Hiphop en de bibliotheek: niet meteen een combinatie die je verwacht. Toch klinken in de openbare bibliotheek in Veenendaal
5 op een van de verdiepingen zware beats. Wie de klanken volgt en een hoofd om de deur steekt, wordt verrast door een lichte zweetgeur. Een groep 16-jarigen staat in een
10 zaaltje fanatiek te dansen.

(2) Hiphopdanser Melano Bruinhart (22) doet de jongeren voor hoe ze de juiste bounce in hun lijf kunnen brengen. Zij doen hem vol overgave
15 na. De bibliotheek hoopt met de les eenzelfde soort enthousiasme los te maken voor boeken en lezen. Vanzelf gaat dat namelijk niet. “Je moet ze echt verleiden om hier te
20 komen”, zegt medewerker Cornelia de Kuijper.

(3) Bibliotheken in Nederland hebben het moeilijk: het afgelopen decennium verdwenen er bijna 140.
25 De Raad van Cultuur, die vandaag met een advies over bibliotheken komt voor het ministerie van OCW¹⁾, vindt die ontwikkeling zorgelijk. Want de bieb is een belangrijke troef in de
30 strijd om jongeren weer aan het lezen te krijgen.

(4) Het leesniveau onder 15-jarigen holt hard achteruit. Internationaal gezien scoort Nederland op het
35 gebied van leesvaardigheid nu onder het gemiddelde. Drie jaar geleden stonden we op de twaalfde plek, nu op plaats 23. Bijna een kwart van de jongeren loopt het risico de school-
40 banken als laaggeletterde te verlaten.

(5) Lezen én nog eens lezen is de oplossing. Maar bijna de helft van onze 15-jarigen vindt lezen tijd-
45 verspilling. Als Marleen Davelaar, docent Nederlands in Veenendaal, aan leerlingen uit klas 4 vmbo vraagt wie er thuis weleens voor de lol een boek pakt, steekt niemand zijn hand
50 op. En de (school)bieb bezoeken ze ook niet voor hun plezier.

(6) Dat geldt ook voor de 16-jarige Romy. Terwijl ze in de mediatheek haar vingers langs wat kaften laat
55 gaan, keurt ze de boeken vooral op dikte. Hoe dunner, hoe beter. Kleine letters? Een echte afknapper. “Ik kijk liever filmpjes of ga met mijn vriendinnen de stad in. Dan ben ik
60 nog een beetje sociaal bezig.”

(7) Davelaar, die zelf ook havo- en vwo-klassen lesgeeft, maakt zich grote zorgen. “Bij 5 vwo denk je dat het anders is. Dat ze toch wel zullen
65 lezen. Nou, echt niet. Dat blijft bij een enkeling.” De ontleding is volgens haar te merken in de les. “Ze kunnen niet goed lange teksten lezen en hoofdzaken van bijzaken scheiden.”

(8) Hun vwo-diploma zullen de leerlingen wel halen, denkt ze, maar hoe moet het straks verder op het hbo of de universiteit als ze echte bronnen moeten bestuderen? In haar
75 lessen moeten de leerlingen daarom verplicht tien minuten lezen. Ook zijn op haar initiatief de scholieren pasgeleden allemaal lid geworden van de bieb.

(9) “De mediatheek op school dreigde namelijk te worden wegbezuinigd”, vertelt ze. De schoolbieb kon uiteindelijk toch

openblijven, maar de Veenendaalse
85 openbare bibliotheek kreeg er door
deze actie wel in één klap duizend
nieuwe leden bij. Jongeren die
eerder, van huis uit, geen eigen
bibliotheekpas hadden. “Ja, dat zegt
90 eigenlijk ook wel wat”, merkt
Davelaar op.

(10) De Onderwijsraad benadrukt dat
het lezen op allerlei vlakken onder
druk staat. Thuis lezen ouders steeds
95 minder vaak. Jongeren missen zo
een goed voorbeeld, leren niet dat
lezen ook leuk en ontspannend kan
zijn. Wie opgroeit bij niet-lezende
ouders komt ook thuis geen
100 rondslingerende boeken tegen die de
interesse kunnen wekken.

(11) Ondertussen is het op scholen
met de schoolbieb vaak droevig
gesteld, stelt de Onderwijsraad
105 samen met de Raad voor Cultuur
vast. Het is een mediatheek met te
vaak een nadruk op computers. Ook
sluiten de onderwerpen van de
boeken te weinig aan op de
110 leefwereld van de jongeren.

(12) De bibliotheek in Veenendaal
probeert via de hiphoples die
aansluiting wel te vinden. Volgens
De Kuijper is de link tussen beats,
115 boeken en bibliotheken helemaal niet
zo gek. “Als je hiphopteksten leest,
dat is zo’n creatieve manier van
omgaan met taal. Hiphop is eigenlijk
gewoon poëzie op muziek.”

(13) De dansles valt bij de jongeren
in de smaak. “We zijn lekker in
beweging en leren nieuwe dingen”,
zegt een jongen. Na afloop van de
les wil De Kuijper van de jongeren
125 graag horen wat de bibliotheek kan
doen om hen voor zich te winnen.
“Zo’n hiphoples helpt wel”, zegt een
van hen.

(14) Een paar jongens lopen mee
130 naar het speciaal overgebrachte
boekenrek met boeken over hiphop
en straatcultuur. Want, zo heeft
danser Melano Bruinhart ze op het
hart gedrukt: “Hiphop bestaat uit
135 ongeschreven regels. Maar het is
soms toch belangrijk die vast te
leggen. En dat gebeurt in boeken.”

*naar een artikel van Nieuwsuur
op NOS.nl, 12 november 2020*

noot 1 ministerie van OCW: ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.